

Verksamhetsinriktning 2002–2003

SISU Idrottsutbildarna

Innehåll

Ett samhälle i förändring – en idrottsrörelse i utveckling	3
SISU Idrottsutbildarna – många möjligheter, en verksamhetsidé	4
Detta gör vi gemensamt – RF och SISU Idrottsutbildarna	5
<i>Fokuserade områden inom idrotten 2002–2003</i>	5
SISU Idrottsutbildarna och SF/MO – hand i hand	6
<i>SISU Idrottsutbildarnas fokuserade områden 2002–2003</i>	6
Ekonomiska förutsättningar	9
Slutord	11

Ett samhälle i förändring – en idrottsrörelse i utveckling

Idrottsrörelsen har en fri och självständig ställning i det svenska samhället. Det innebär att vi själva bestämmer över mål, inriktning och verksamhetsformer. Samtidigt är idrotten en del av samhället – vi påverkar och vi påverkas. Vi ställs inför utmaningar men också nya möjligheter att utveckla idrotten.

Idrotten står för mångfald – inom vår omfattande verksamhet ryms barn- och ungdomsidrott, motionsidrott och framgångsrik elitidrott. Det är en styrka att alla dessa former av idrott samverkar inom samma familj. Sammanhållningen är viktig då den låter alla idrottens olika delar befrukta och utveckla varandra.

Idrotten tar samhällsansvar och står för samhällsnytta. Ansvar för folkhälsa och sunda levnadsvanor, liksom för en uppväxande generation och sociala mötesplatser mellan människor med olika bakgrund. Det handlar om att värna demokrati och stärka delaktighet och att utöva ett ledarskap som stimulerar människors växande.

Idrotten tar genom sitt föreningsliv ett stort **ansvar i den lokala utvecklingen** och är en betydande kraft i den sociala ekonomin, det vill säga verksamheter som primärt har ett samhällsändamål och är organiserad fristående från den offentliga sektorn.

Idrotten engagerar ungdomen och det är de som ska forma morgondagens idrott. Ungdomar som ledare, ungdomar i beslutande organ och ungdomar med inflytande över sin idrottsverksamhet bidrar till att idrotten utvecklas i takt med tiden.

Idrotten ska sätta barnens behov och förutsättningar i fokus – därför är kunniga och engagerade ledare en förutsättning. Barnidrott ska bedrivas med kompetens och ansvar.

Idrotten ska synliggöra och vitalisera bredd- och motionsverksamheten i det hälsobefrämjande arbetet. Breddidrotten står för trivsel och välbefinnande.

Idrotten ska kraftsamla kring elitidrottsstödet. RF, SOK, SF och SISU Idrottsutbildarna samverkar för den svenska elitidrottens bästa.

Idrotten bärs upp av det ideella ledarskapet. Det är en högt prioriterad uppgift att säkerställa ledarerekrytering och ge möjlighet till en ledarutbildning av högsta kvalitet.

Idrotten lever i en internationell värld. EU påverkar idrotten genom olika beslut men också genom att vara en resurs i lokal samhälls-/idrottsutveckling.

Utmaningarna är många – möjligheterna stora. I den samlade idrottsrörelsen finns kraft och vilja. Samhällets stöd medverkar till att skapa (goda) förutsättningar.

- RF samordnar idrottspolitiska insatser och opinionsbildning.
- SISU Idrottsutbildarna bidrar till att höja kompetensen inom idrotten och ge kraft i utvecklingsarbetet.

SISU Idrottsutbildarna – många möjligheter, en verksamhetsidé

SISU Idrottsutbildarnas verksamhetsidé

SISU Idrottsutbildarna ska vara en för idrotten eftertraktad resurs som stimulerar människors lärande, stärker engagemanget och utvecklar verksamheten. Utbudet ska präglas av mångsidighet, flexibla metoder och hög pedagogisk kvalitet.

Därför finns SISU Idrottsutbildarna

SISU Idrottsutbildarna har av den svenska idrottsrörelsen fått uppdraget att vara idrottens utbildningsorganisation. Verksamheten utgår från idrottens behov av utveckling genom utbildning. Dessa behov styr verksamhetens utbud, form och organisation. Utbudet kan variera över tid. För närvarande kan följande viktiga delar anges:

- *Folkbildningsverksamheten* är stommen.

SISU Idrottsutbildarna är ett studieförbund som genom folkbildningsarbete svarar upp mot idrottens behov, främst föreningsutveckling, men även förbundsutveckling.

- *Förlagsverksamheten* har en avgörande betydelse.

SISU Idrottsutbildarna är ett förlag som ger folkbildningsverksamheten tillgång till pedagogiskt utformade studiematerial, ger SF utbildningsmaterial som redskap att utveckla sin idrott samt ger den enskilde idrottaren tillgång till litteratur för eget lärande och egen utveckling.

- *Kursverksamheten* kompletterar utbudet.

SISU Idrottsutbildarna är en kursarrangör som gör kompetenshöjande insatser.

- *Konferenser* är naturliga arrangemang.

SISU Idrottsutbildarna är en konferensarrangör som skapar mötesplatser för erfarenhetsutbyte, inspiration och problemlösning.

- *Idrottsfolkhögskolan Bosön* är en naturlig och väl integrerad del.

SISU Idrottsutbildarna är en folkhögskola som erbjuder möjligheter till längre utbildningar samt en plattform för kortkursverksamhet och uppdragsutbildning.

- *Projekt och projektledning* är givna delar.

SISU Idrottsutbildarna är ett projekthotell som leder och driver projekt på uppdrag av och till gagn för idrotten.

- *Processledning* stödjer utvecklingsprocesser.

SISU Idrottsutbildarna är processledare som leder processer i utvecklingsarbeten och organisationsförändringar inom idrotten.

Detta gör vi gemensamt – RF och SISU Idrottsutbildarna

Idrotten befinner sig i en ständig förändringsprocess. Hela denna process måste ha en gemensam värdegrund som utgångspunkt. Denna värdegrund finns i det 1995 antagna idéprogrammet *Idrotten Vill*. Där anges idrottens långsiktiga färdriktning. Många förändringar har skett eller påbörjats sedan dess och det är viktigt att denna inriktning fortsätter att förankras inom idrottsrörelsens alla led.

RF och SISU Idrottsutbildarna är två organisationer i nära samverkan men med skilda uppgifter. Tillsammans har vi möjlighet att nå hela idrotts-Sverige och tillsammans med SF/MO medverka till utveckling. De områden idrotten väljer att fokusera blir självfallet också för SISU Idrottsutbildarna angelägna områden.

SISU Idrottsutbildarnas möjligheter att aktivt medverka i arbetet inom idrottens fokuserade områden styrs av de ekonomiska förutsättningarna. Inom ramen för folkbildningsanslaget till studieförbund och folkhögskola kan insatser utföras som överensstämmer med folkbildningens intentioner och villkor. I andra fall krävs att särskilda ekonomiska resurser för uppdrag/projekt ställs till förfogande.

Fokuserade områden inom idrotten 2002–2003

• Utveckla den lokala barn- och ungdomsidrotten

Den goda inriktningen på barnidrotten ska stödjas och stimuleras genom satsning på utbildning av barnidrottsledare. Erfarenheterna från projekt ”lokal idrottsutveckling” (PLI) tas tillvara. Ungdomars inflytande över och engagemang i sin egen idrottsverksamhet prioriteras och äldre ungdomar (16–25 år) stimuleras till att ta ledaruppgifter.

• Utveckla motions- och breddidrotten

Idrottens roll i folkhälsoarbetet är oomstridd. Trivsel och välbefinnande är avgörande motiv för deltagande. Att motivera fler människor till motionsaktiviteter och utveckla nya alternativ är en angelägen utmaning. Ett föreningsliv som stimulerar och ger gemenskap påverkar människors intresse att delta. Kunskap och insikt om den egna hälsan ökar viljan att vara aktiv.

• Utveckla elitidrotten

Genom Elitidrottsrådet samordnas idrottsrörelsens totala elitidrottsstöd inklusive talangutveckling. Kvalificerad utbildning av elittränare och ledare är en förutsättning för framgång. Bosön och de regionala elitidrottscentren är ”kraftcentrum” som utgör en naturlig bro mellan forskning och högre utbildning. Med stöd av DF och SISU Idrottsutbildarnas distrikt kan nätverk för kvalificerad utbildning också byggas med föreningarna för utveckling av talanger.

• Utveckla det ideella ledarskapet

Det ideella ledarskapet är ryggraden i svensk idrottsrörelse. Kraven på ideella ledare ökar och uppgifterna breddas. En ledarutbildning av hög kvalitet ska svara upp mot dessa behov men också framstå som värdefull i andra ledarsammanhang. Det är en utmaning för RF och SISU Idrottsutbildarna att tillsammans med SF/MO utveckla ”ledarutbildning i tiden”.

SISU Idrottsutbildarna och SF/MO – hand i hand

SISU Idrottsutbildarna är till för idrotten. SISU Idrottsutbildarnas medlemsorganisationer är dess uppdragsgivare. SF/MO verkar i flera olika led, från förbund till förening. Behoven är därför skiftande och mångfald i uppgifter gäller.

För att forma SISU Idrottsutbildarnas verksamhet så att den är aktuell och svarar upp mot olika behov krävs en ständigt pågående dialog och löpande erfarenhetsutbyte. Genom SISU Idrottsutbildarnas demokratiska organisation formar SF/MO verksamheten på såväl förbunds- som distriktsnivå.

I de direkta mötena mellan SISU Idrottsutbildarna och idrottens medlemmar formuleras och genomförs de konkreta uppgifterna/insatserna.

Relationen mellan SISU Idrottsutbildarna och våra medlemsorganisationer, ska under 2002–03 fortsatt stärkas och utvecklas på alla nivåer.

SISU Idrottsutbildarnas fokuserade områden 2002–2003

Förbundsutveckling

Inom ramen för förbundsutveckling kan SISU Idrottsutbildarna medverka i utbildning/utveckling inom områdena:

- *Elitsatsningar.*
- Förbundets *egen organisatoriska och verksamhetsmässiga utveckling*, kompetensfrågor i organisationen, medverkan i utvecklingsprocesser och liknande.
- Utvecklingsarbete med inriktning på SF:s *lokala utbildningsaktiviteter.*
- Medverkan i SF:s egna utbildningsinsatser typ *steg- och nivåutbildningar.*

Dessa uppgifter avser såväl central som regional nivå.

Föreningsutveckling

Föreningsutveckling kan ses som ett samlingsbegrepp för folkbildningsarbetet inom studieförbundet, det vill säga den omfattande studie- och kulturverksamhet som bedrivs i cirka 6000 idrottsföreningar över hela landet och som samlar cirka 450 000 studiecirkeldeltagare.

- *Inflytande, delaktighet och ansvar (demokrati)*

För en bred folklig rörelse, som idrottsrörelsen, har den pågående samhällsförändringen satt frågor om demokrati och morgondagens föreningsliv i fokus för utvecklingsarbetet. Delaktighet, inflytande och det gemensamma ansvaret får inte bli tomma ord. Demokrati kan aldrig skapas ”uppifrån”.

Demokrati kan inte heller vara något som skapas för stunden. Det måste finnas en långsiktighet, samtidigt som idrottsmedlemmarnas analys och kritiska granskning av den aktuella situationen i kombination med insikt i omvärldsförändringar, utgör grunden för ny-tänkandet.

Idrotten slår vakt om den ideella föreningen som organisationsform för idrottslig verksamhet.

SISU Idrottsutbildarna ska arbeta för att nytänkandet i kombination med beprövad föreningskunskap formar morgondagens föreningsliv. Samhällsstödet måste fördelas på ett sådant sätt att det lyfter fram demokrati-aspekten, främjar verksamhetsutveckling och har hög aktualitet.

- *Den unga generationen*

Mötet med dagens unga ställer krav på lyhördhet och öppenhet. Det innebär att våga pröva, ifrågasätta och utveckla nya metoder och former. Inte minst ställs krav på flexibilitet. Morgondagens idrottsledare är idag ungdomar som i sin vardag och sina intressen utvecklat en förmåga att söka kunskap från olika källor – inte minst via IT.

SISU Idrottsutbildarna ska stå för en modern kunskapssyn och erbjuda studieförmer som kan attrahera unga och ge spännande upplevelser.

Idrott för barn ska vara lekfull, allsidig och bygga på flickors och pojkars egna behov och förutsättningar samt ta hänsyn till variationer i utvecklingstakt. Idrott för barn ska ledas av ledare med grundläggande kunskap om barns fysiska, psykiska och sociala utveckling.

SISU Idrottsutbildarna ska särskilt satsa på att nå unga ledare och föräldrar och erbjuda så attraktiva utbildningstillfällen att de inte kan avstå från att delta.

- *Allas rätt att vara med*

Idrotten vill vara en mötesplats för alla, men det är inte alltid självklart eller enkelt att det blir så. Integrering av exempelvis funktionshindrade eller invandrare i idrotten är inte primärt en invandrarfråga eller fråga om funktionshindrade utan en samhällsfråga, som omfattar alla.

Integration är en ömsesidig process. Här finns ett stort behov av kunskap, attitydförändring samt flexibla former för möten och gemenskap – som ger en rikare idrott.

SISU Idrottsutbildarna har i sitt "folkbildningsansvar" att särskilt uppmärksamma och göra insatser för målgrupperna funktionshindrade, arbetslösa och invandrare.

- *En trovärdig idrott*

Idrotten ska lyfta diskussionen om etik och moral och därmed bidra till ett bättre samhälle i allmänhet och en bättre idrott i synnerhet. Idrottsrörelsen ska uppfattas som samhällsnyttig och en förebild för etik, moral och ansvarstagande.

SISU Idrottsutbildarna ska arbeta för att idrottens grundvärderingar inom etik och moral integreras i all ledarutbildning samt att barn och ungdomar möter dessa frågor i de olika utbud av aktiviteter som erbjuds.

Hög pedagogisk kvalitet

Kunskap är en färskvara. Informationsflödet brusar allt intensivare. Människor ställer krav på moderna studieformer.

SISU Idrottsutbildarna ska erbjuda mötesplatser för effektivt lärande och med lättillgänglig aktuell fakta/information, där erfarenhetsutbyte lyfter blicken och där närheten till tillämpning visar kunskapernas värde. Flexibilitet och mångsidighet i form och metod, där människors behov och olika förutsättningar är utgångspunkten.

Hög pedagogisk kvalitet ska prägla SISU Idrottsutbildarnas insatser i idrotten men också i vår egen kompetensutveckling, som en lärande organisation.

SISU Idrottsutbildarnas studiecirkel- och kulturledare är folkbildningens spjutspetsar i idrotten och ska särskilt uppmärksammas.

Idrottens samhällsnytta

Idrottsrörelsen fyller genom sin omfattande verksamhet bland barn och ungdomar en stor och viktig samhällsfunktion. Det ideella ledarskapet inom idrotten är en ovärderlig resurs i samhällsutvecklingen.

- Idrotten bidrar till en förbättrad folkhälsa och meningsfull tillvaro för människor.
- Idrotten erbjuder mötesplatser för människor med olika bakgrund.
- Idrotten värnar demokratin och stärker människors delaktighet.
- Idrotten öppnar perspektiven och bidrar till internationalisering.

Listan går att göra lång. En sak är gemensam, nämligen den centrala roll som utvecklings-/ utbildningsinsatserna har inom alla dessa områden.

Idrotten i lokal utveckling/social ekonomi

Idrotten tar också i andra avseenden sitt samhällsansvar. Inom det vi talar om som ideell sektor eller social ekonomi är det uppenbart att idrottsrörelsen genom sitt föreningsliv involveras i nya uppgifter. Det kan handla om övertagande av anläggningar, engagemang i fritids-/ föreningsgårdar med mera, men också i glesbygd om tjänster och uppgifter som traditionellt ska hanteras av offentliga organisationer.

Inte minst när det gäller människors möjligheter till meningsfull sysselsättning eller lönearbete gör idrotten betydande insatser.

EU kan här spela en viktig roll genom att ställa resurser till förfogande för lokal samhälls-/ idrottsutveckling och för idrottens del gäller det att bibehålla och utveckla det nätverk av EU-handläggare som finns i varje distrikt.

Sammantaget innebär utvecklingen nya krav på idrottsrörelsen, som i sin tur ställer krav på organisationsutveckling och kompetenshöjning.

När idrotten och föreningslivet breddar sitt engagemang i samhällsektorn/sociala ekonomin ska SISU Idrottsutbildarna arbeta för att svara upp mot de nya kompetenskrav och kunskapsbehov som föreningslivet ställer.

Ekonomiska förutsättningar

En efterfrågad resurs

SISU Idrottsutbildarnas framgångsrika verksamhet under senare år illustrerar tydligt den vitalitet och förändringskraft som finns inom idrotten. Inga tecken visar heller på någon avmattning i studieintresset/utvecklingsarbetet utan ökade förväntningar på nya insatser ställs löpande på SISU Idrottsutbildarna.

SISU Idrottsutbildarnas möjligheter att svara upp mot behoven styrs självfallet av de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten. Inom ramen för folkbildningsanslaget kan insatser göras som är i linje med folkbildningens intentioner och villkor. I andra fall krävs att särskilda medel för uppdrag/projekt ställs till förfogande.

Ekonomisk utveckling

Den framtidstro och optimism som präglat SISU Idrottsutbildarna har också resulterat i en ekonomisk tillväxt med 10–15 procent årligen (främst genom ökade folkbildningsanslag). Samtidigt som idrottens studie-/utbildningsbehov fortsätter att öka har Folkbildningsrådet beslutat om nya fördelningskriterier som inte medger ytterligare resurser till studieförbund som ökar sin verksamhet – i själva verket kommer SISU Idrottsutbildarna att få minskat statligt folkbildningsanslag trots ökad verksamhet.

Redan under 2001 har statsbidraget minskat med 4 procent. Resten av minskningen inträffar under åren 2002–2003 då statsbidraget nominellt kommer att ligga på samma nivå som under 1999. Hur bidragen från kommuner och landsting utvecklas är ännu osäkert.

Det samlade kapitalet i SISU Idrottsutbildarna är tillfredsställande och beräknas klara en kortare period av ekonomiska svårigheter. Mellan distrikten varierar dock det finansiella läget och det egna kapitalet starkt och redan under år 2001 kan några distrikt ställas inför uppenbara problem.

Statsbidraget

Statsbidraget och kampen för en rättvis/aktuell fördelning av detta kommer att prägla en stor del av det ekonomiska arbetet, till dess att Folkbildningsrådets beslut har ändrats. Samtidigt kommer arbetet med att se över och utveckla alternativa finansieringskällor att intensifieras.

Regeringen redovisar i sin senaste vårproposition hur man ser på folkbildningen under åren 2002–2003. I budgetpropositionen för år 2001 fick folkbildningen samma anslag som för år 2000. Med denna utgångspunkt görs, trots Folkbildningsrådets påpekande att statsbidraget urholkats under 1990-talet, bedömningen att det statliga folkbildningsanslaget inte kommer att öka i nominella tal under 2002–2003.

Konsekvenserna av detta, om det inte blir någon förändring av fördelningsmodellen under perioden, blir att SISU Idrottsutbildarna vid en fortsatt årlig verksamhetsökning som tidigare kommer att få ett halverat statsbidrag per studietimme.

När det gäller den interna fördelningen av statsbidraget inom SISU Idrottsutbildarna kommer förbundsstyrelsen att ta initiativ till en översyn av nuvarande fördelningsmodell.

Kommun- och landstingsbidrag

Kommun- och landstingsbidragen till studieförbunden har minskat under hela 1990-talet och idag finns också ett antal kommuner som helt tagit bort sitt folkbildningsbidrag.

Risken finns att denna utveckling kommer att fortsätta. Samtidigt finns anledning att vara uppmärksam på kommunernas benägenhet att ersätta ”fast bidrag” med ”projektstöd”.

Grundersättning från RF

Samverkan mellan RF och SISU Idrottsutbildarna har bland annat manifesterats genom avtalet om ”Grundersättning för vissa utbildningsuppgifter”. Avtalet reglerar vissa uppgifter och verksamheter som SISU Idrottsutbildarna genomför på uppdrag av svensk idrott i egenskap av idrottens utbildningsorganisation.

Alternativa finansieringskällor

För att verksamheten ska kunna fortsätta att expandera och svara upp mot idrottens behov krävs nya/alternativa finansieringskällor, exempelvis EU-medel och ekonomiska resurser inom ”social ekonomi”.

Det är emellertid ytterst tveksamt om alternativa intäkter i kombination med besparingar kan möta de minskade anslagen. För att kunna möta idrottens önskemål om SISU-insatser kommer frågan om SF/MO:s medverkan i finansiering i (delar av) SISU Idrottsutbildarnas verksamhet att aktualiseras under perioden.

SISU Idrottsutbildarna kommer att prioritera arbetet med att förändra fördelningen av det statliga folkbildningsanslaget liksom arbetet med att hitta nya/alternativa finansieringskällor.

Slutord

I en demokratisk folkrörelse som idrottsrörelsen sker förändring inte genom diktat uppifrån. I stället handlar det om ett långsiktigt utvecklingsarbete för att engagera hela rörelsen i positiv riktning. Här spelar utbildning av såväl medlemmar som ledare en avgörande roll. Det är en självklarhet att RF och SISU Idrottsutbildarna går hand i hand för att uppnå de mål som satts i denna verksamhetsinriktning. Det gäller generellt, men det kan ändå finnas skäl att sammanfattningsvis peka på några områden där samspelet har speciell betydelse:

Det ideella ledarskapet

Utan de ideella ledarna vore dagens breda och omfattande verksamhet, framför allt inom barn- och ungdomsidrotten, en omöjlighet. Ökade svårigheter att rekrytera ideella ledare är en allvarlig varningssignal. Allt större kompetenskrav ställs – många känner sig otillräckliga. Ledarutbildning av högsta kvalitet ska ge kompetens och stimulans.

Barn- och ungdomsidrotten

Idrottsrörelsen är Sveriges överlägset största ungdomsrörelse. Vi är stolta över det, men det innebär också ett stort ansvar. Vi måste leva upp till de krav som såväl de aktiva barnen och ungdomarna själva som deras föräldrar med rätta ställer på verksamhetens kvalitet. En väl fungerande utbildning av barn- och ungdomsledare är därför en av idrottsrörelsens viktigaste uppgifter.

Idrottens integrationsarbete

Sverige är idag ett mångkulturellt samhälle. Det gäller också i högsta grad idrottsrörelsen. Etnisk mångfald kan fungera som en rik källa till förnyelse och utveckling. Samtidigt kan vi inte blunda för de problem som finns i samhället i form av rasism och främlingsfientlighet. Idrotten har en fantastisk potential att aktivt bidra till integration av nya svenskar i samhällsgemenskapen.

Föreningsutveckling

Den lokala föreningen är idrottens viktigaste organisationsled. Det är där verksamheten bedrivs, det är där förnyelse och utveckling måste finnas.

Bosön

Bosön är den svenska idrottsrörelsens utvecklingscentrum. Här kommer RF och SISU Idrottsutbildarna tillsammans med intresserade SF att skapa en kraftkälla för svensk idrottsutveckling, en stimulerande intellektuell och social miljö.

Stödet till folkbildningen

Genom sin ställning som idrottens utbildningsorganisation bidrar SISU Idrottsutbildarna aktivt till svensk folkbildning. SISU Idrottsutbildarna har utvecklats mycket snabbt och etablerat sig som en av de ledande folkbildningsorganisationerna.

Därför är Folkbildningsrådets beslut att i realiteten frysa anslagen till studieförbunden, ett beslut som främst drabbar expansiva förbund, ett hårt slag mot SISU Idrottsutbildarna och idrottens utbildningsverksamhet. Det är ett allvarligt hinder för idrottens utveckling, men också för idrottens bidrag till en positiv samhällsutveckling.